

NADNIEMEŃSKI KURJER POLSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-11 5-6
Administracja 10-11 4-6
Prenumerata miesięczna zł. 4.
z odnośnieniem i przes. poczt. 4 zł. 50 gr.

Nr 138 Rok I.
GRODNO
piątek 19 grudnia 1924 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tekstem 20 gr. Drobnio za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ strony 8-mi szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłówku, obowiązuje wszystkie już przyjęte zamówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

Kino
LIRA
DZIŚ

Królowa niewolników (Księżyc Izraela)

Wielki dramat biblijny w 12 wielkich aktach w roli główn.

MARJA KORDA

10 plag egipskich! Wyjście Żydów z Egiptu.
Królowa niewolników na stosie!

Przejdźcie przez morze Czerwone!
Dla młodzieży dozwolone!

Kino
Saturn

piątek premiera

Anons: Wkrótce wspaniałe kino dramat „Chłopi” niesmiertelne dzieło Wł. St. Reymonta

S. N. J.

Gabrjel Narutowicz Życiorys.

III

Narutowicz staje się niebawem jednym z pionierów szwajcarskiej sieci elektrycznej przez wykorzystania siły wodnej. Ważniejsze jego projekty były wykonywane pod osobistym jego kierunkiem jak: elektrownia Kubel na rzece Unasz, dalej elektrownia Angelbusz, następnie budowa elektrowni w Refrain na pograniczu Francji, wreszcie elektrownia Monthey w kantonie Valais, wykorzystano tu burzliwą rzekę, która obsługuje turbiny.

Wybudowanie elektrowni w Kubel uczyniło nazwisko Narutowicza głośnie w całym świecie i oto w tym czasie, gdy znalazł szerokie pole dla swego talentu, ujarzmiając wody bystrych rzek Szwajcarii i zmuszając je do pracy na korzyść ludzka, osobiste życie Narutowicza zmienia się na lepsze.

W roku 1900 przybyła na studia do Zurychu p. Ewa Krzyżanowska z dalekiej i ukochanej Litwy, znajomość szybko przedzierzgnęła się we wzajemne uczucie i wkrótce odbył się ślub Narutowicza z p. Krzyżanowską. W progach jego zapanał język ojczysty, a gdy przybył dzieci syn Stanisław i córka Anna rozbrzmiewała mowa polska w cichym domu wygnańca.

W tymże czasie Narutowicz czyni starania w Petersburgu o zwolnienie go z obywatelstwa rosyjskiego; prośba ta poparta przez rząd szwajcarski uzyskuje aprobatę dzięki sławie Narutowicza, daje to mu możliwość i rodzinie uzyskania pozwolenia na krótki pobyt w kraju.

Po 15 latach wygnania zawitał do rodzinnego Brevików, radość jednak odwiedzenia kraju rodzinnego uzyskał za cenę ostatecznego zrzeczenia przynależności do Państwa, pod którego uciskiem znajdowała się jego ziemia ojczysta.

Narutowicz głęboko przywiązany do żony i dzieci, pragnąc im osłodzić tęsknotę za Ojczyzną zapraszał rodaków na długie miesiące gościny do siebie; w ten sposób dom Narutowiczów stał się ogniskiem kolonii polskiej w Szwajcarii.

Tymczasem sława Narutowicza ciągle rośnie i oto spotyka go zaszczytna propozycja objęcia katedry na politechnice zurychskiej, którą 15-cie lat temu ośmielnie ukończył. Związany jednak serdecznym stosunkiem i interesami z Kärstjeinem uchyla się od przyjęcia tej propozycji, wówczas władze szwajcarskie wystąpiły z interwencją, apelując do jego uczuć obywatelskich i prosząc by nie odmówił usług krajowi, który go usynowił.

Wobec tak postawionej sprawy Narutowicz zgodził się na objęcie katedry i w roku 1907 przeniósł się do Zurychu.

W politechnice wybija się odrazu na naczelną stanowisko, zdobywa ogólny szacunek i sympatię.

Wykłady Narutowicza ściągają tłumy młodzieży nawet z innych wydziałów.

Specjalną pomocą i życzliwością otaczał młodzież polską.

Pracowitość i wszechstronność życia jego imponowały nawet szwajcarom. Z powodu kilku nowych

Parowy młyn D. Kosowskiego w Grodnie

ma do sprzedania:

Lokomobilę „R. Wolf” na kołach o 18 H.P.

„Floether” „ ” o 40 H.P.

Kociół wodnorurkowy 132^{mc} „Babkok Wilkox”

Informacja w biurze ul. Listowskiego № 26.

projektów sława jego przekroczyła granicę Szwajcarii, czyniąc go największą powagą techniki w całej Europie. Zewnętrznie uznaniem dla geniusza Narutowicza było wybranie go przez Senat na Dziekana Wydziału Inżynierskiego w Zurychu. W miarę wzrostu roli i zakres prac Narutowicza, wybierano go wszędzie; jak wielkim cieszył się autorytetem świadczy fakt, że został wybrany na przewodniczącego „międzynarodowej komisji regulacji Renu” był to zaszczyt wielkiej miary, gdyż stanowisko to miało znaczenie wszechświatowe.

Sześćciolecie „Nowego Życia”

Wydawane w Grodnie (obecnie przez ks. posta Z. Kaczyńskiego) czasopismo pod redakcją ks. prefektora L. Sawoniewskiego obchodziło w dniu wczorajszym sześćcioletni jubileusz. Wydany numer (87) na dzień 18 grudnia zawiera w formacie zwiększonym 6 stronice

Treść numeru mieści: artykuł wstępny ks. L. Sawoniewskiego p. t. „1918—1924”. Dzieje „Nowego Życia”, omawiający historię wydawnictwa i gamę myśli przewodniej programu pisma; artykuł p. Karola Guttmanna p. t. „18 grudnia 1918 roku”, przypominający Grodno interesujące dzieje „Samobrony Grodzieńskiej”, kilka artykułów ulotnych, w odcinku zakończenie „Legenda na dzień św. Łucji” Selmy Lagerlof, w przekładzie z oryginalnego p. K. Bukowskiego, kronikę i ogłoszenia (cała 6-ta strona) „Odbito własnymi rękami (w) drukarni K. Kramkowskiego w Grodnie”.

Należy podkreślić, że ciężkie warunki wydawnicze, słaba poczytność pism w Polsce wogóle, a na kresach szczególnie, tembardziej usiłowaniu „Nowego Życia” przynoszą zaszczyt.

Z okazji sześćciolecia składamy życzenia wydawnictwu „Nowego Życia”, aby w ciężkiej pracy na niwie piśmiennictwa przetrwać mogło jeszcze nie jeden jubileusz istnienia.

Czytajcie „Nadniemeński Kurjer Polski”

Miłe wieczory

Takim mianem obdarzyć musimy wieczory spędzone na Zamku w dniach 13 i 14 bm. przez stałych gości i młodzież szkolną — szkoda, że tak nielicznie występują, jakkolwiek impreza przede wszystkim dla niej poświęconą została.

Zespół amatorski „Domu Oficera” dał nam tym razem pod reżyserją kpt. Gąterskiego w dobrym wykonaniu obrazek inowy ze śpiewami Wł. L. Anczyca p. t. „Flisacy” i farseg jednoaktową S. Zabajkiewicza „To polityka” pod reżyserją mjr-ra Frydychowicza.

Bogatej całości dopełniła część koncertowa ze śpiewem p. Boguckiej, deklamacją kpt. Gąterskiego, grą na skrzypcach por. Cholewy, pozatem przy pianinie zasiada p. Lachowicka-Czechowiczówna, której dłonią poruszony instrument wydał najszlachetniejsze i najsubtelniejsze — na jakie go stać było — tony.

W zespole amatorów widzieliśmy w produkcji pełnej naturalnego i ujmującego wdzięku panie: Olę Mazurkiewiczównę, Uczkiewiczównę i Dolińską.

Niepodobna również odmówić uznania poszczególnym wykonawcom ról, a mianowicie: mjr. Frydychowiczowi, kpt. Gąterskiemu, kpt. Letza, por. Hejnikowi, Kochańskiemu, Cholewo i Paulusowi. Wszyscy wywiązali się z zadania znakomicie.

Nie będziemy streszczać przebiegu, ponieważ repertuar wieczorów które nazwalismy „miłymi” powtórzone zostanie dnia 19 bm. w **Salonie Sanitarnym**, tam więc odsyłamy miłośnika sceny amatorskiej.

Podkreśliwszy co się nam wydało godnym pochwały, nie możemy zataić jednej okoliczności, która ukazuje się nam w mniej pochlebnie świetle.

Nie mamy tu na myśli braków technicznych w rodzaju kurtyny robiącej „kawaty” i ubogich dekoracji, bo te wybaczyc należy amatorom myślącym przede wszystkim o zapchaniu pustki w ubogiej kasie biblioteki „Domu Oficera”.

Jest to już smutną stroną zawodu sprawodawcy, że zmusza go niekiedy do wytykania błędów nawet w wypadkach, które budzą w recenzencie najwyższe sympatie.

We „Flisakach” znalazłem jeden drobny błąd, ale taki który nie ujdzie nawet oka „krótkowidza”. „Flisacy” odnoszą się do czasów przedwojennych, a więc do czasów wśród których lakierki nie były dostępne wiejskiej Małgosi, a jeno, spoglądając z poza szyby wystawowej, wzbudzały w niej głośny podziw. Dzisiaj nastaly inne czasy — lakierki na wsi są rzeczą powszednią, jednak gdy idzie o pokazanie na deskach sceny dawnych chłopków, to wolelibymy ubogą Małgorzatę zobaczyć raczej bosą niż... w lakierkach.

Na zakończenie niech nam wolno będzie wyrazić nadzieję, że zespół amatorski „Domu Oficera”, nie ustanie w swej pozytywnej pracy i obdarzy nas jeszcze mejednym miłym wieczorem, czego mamy usadnione prawo oczekiwać. Tym życzeniem żegnamy amatorów i tych, którym miła jest popieranie dobrych celów i szlachetnych wysiłków.

Rel.

nikowi Szkoły Powszechnej № 1, za gorliwe zajęcie się zorganizowaniem kwesty ulicznej na fundusz budowy domu dla inwalidów wojennych R. P. panie Moniuszko Leontynie i panu Dutko Marjanowi jako najenergiczniejszej parze kwestarskiej panie Cydzik Helenie, pani Szymańskiej Marii, panie Krzywcowie Zofji i Cydzik Zofji, pani Kosikowskiej Helenie i pani Rogowskiej Janinie jako szlachetnym Obywatelkom które kwestując nie obawiały się zimna i mrozu rozumiejąc potrzebę nieszczęśliwych bohaterów wojny. Wynik kwesty ulicznej 225 złotych.

Wszystkim powyższym składa za Komitet „Bóg zapłać”

Kier. kwest inwalidzkich Wł. Stępień.

Zawiadomienie

Niniejszem zawiadamiam Sz. Klientelę, iż warsztat szewski przy Wojsk. Spółdzielni ul. Piłsudskiego, № 3 jest czynny. Roboty wykonuje się solidnie, o 10% taniej od cen rynkowych. Z poważaniem Wł. Lipczyński.

Osoby pragnące wstąpić

do organizującego się „Kółka dramatycznego i operetkowego” proszone są o podanie swych adresów. Organizuje się ożki przedstawień w Grodnie i innych miastach P. Krackiewicz, Puszkinańska 28.

Zgubiono książeczkę wojskową wydaną przez P. K. U. Grodno na imię Józefa Lisieckiego 1-3

Tania — Ładną — Mocną bieliznę męską można nabyć tylko w Spółdzielni Wojskowej ulica Dominikańska № 1 Sprzedaż hurtowna i detaliczna dla wszystkich 16-30

Dr. med. H. BRYZMAN

choroby skórne i wenerycz. Leczenie lampą kwarcową. Przejmuje od 9-10 i od 4-7 Grodno, ul. Hoowera 2. Tel. 202

Do wynajęcia pokój z kuchnią do 1-go września 1925r. ul. Jagiellońska 34 m. 1.

Zgubiono książeczkę wojskową, wydaną przez P.K.U. Augustów na imię Józefa Sasnowicza. 2-3

Pokoju poszukuję w okolicy D. O. K. III. Mogę udzielać lekcji na skrzypcach. Wiadomości w redakcji „N. K. P.”

Siostra miłosierdzia

z długoletnią praktyką, studentka medycyny, może przyjąć dyżur przy chorech. Robi zastrzyki, masaże i t. d. Dzielna 4. Kren.

Zgubiono legitymację № 7443 wydaną przez Kom. pol. państwowy w Grodnie na imię Dory Mechnikowej. 3-3

Spółdzielnia Rolniczo-Hadłowa „ROLNIK” poleca **na Gwiazdkę i Święta** w swych sklepach przy ul. Napoleońskiej 9 i Skidejskiej, bogaty wybór towarów po przystępnych cenach w działach spożywczo-kolonjalnym (miód pitny, marmelady, konserwy owocowe, marmelady, orzechy i t. d. w wyborowych gatunkach), galanterijnym, naczyń kuchennych i emalii, żelaznym i tytanowym. Obsługa szybka i solidna. Obfity wybór pierników i cukrów choinkowych! Świeczki!

Korzystajcie z okazji! Największy wybór podarunków **Na Gwiazdkę** praktycznych, pożytecznych poleca firma **PLACÓWKA** Grodno, Pocztowa 6, Dominikańska 28. Ceny znacznie niższe. **Korzystajcie z okazji!**

Baczność! Czy zamówiłaś już boty na zimę? Niniejszym zawiadamiam sz. nową klientelę, że magazyn obuwia p. f. „Wł. KUŹNIAK”, Dominikańska 25 został zamknięty **Obecnie zaś czynną jest** pracownia obuwia p. f. „J. Kuźniakowa”, przy ul. Dominikańskiej 25. m. 28 (w podwórzu). Polecamy wykwintne obuwie różnych rodzajów i gatunków po cenach umiarkowanych. Wykonanie solidne i punktualne. **Boty! Boty! Boty! Boty! Boty! Boty!**

KRONIKA

Teatr Miejski

Dzisiaj w piątek o godz. 6-iej wiecz. wznowienie „Edukcja Bronki” po cenach niższych z udziałem p. Haliny Cieszkowskiej.

Znów fałszywe banknoty

W tych dniach kasjer na poczcie zauważył fałszywy banknot wpłacony mu przez niejakiego interesanta. Banknot ten był silnie zmięty, jednak po natężonym rozprostowaniu go z łatwością udało się stwierdzić niedokładności, wskazujące na jego nieprawo pochodzenie.

Urządnicę przekreśliwszy atramentem na krzyż fałszykat oddał go ufortunemu posiadaczowi, który w przyszłości uważniej będzie oglądał otrzymywane pieniądze, aby uniknąć podobnych strat lub gorzyszych jeszcze następstw.

Zamiast powinszowań

Na rzecz grodzieńskiego T-wa Dobroczyńności a więc na żłobek oraz przytułek dla starców otwieramy listę składek zamiast powinszowań świątecznych i noworocznych.

Podatek od patentów wódczanych.

W myśl art. 11 ustawy z dnia 11. VIII 1923 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 24 poz 747 r. 1923) pobierać w roku 1925 dodatek do Państwowych opłat od patentów na wyrób i sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych w wysokości 100 proc. opłaty państwowej od patentu na sprzedaż trunków i przetworów wódczanych i spirytusowych.

Prośba Państw. Szkoły Zawodowej Żeńskiej.

Kierowniczka szkoły zawodowej zwróciła się w swoim czasie do Magistratu z prośbą o udzielenie odpowiedniego placu pod budowę szkoły zawodowej.

Na posiedzeniu R. M. Prezydent zaproponował prośbę tę zatwierdzić przychylnie, leży bowiem w interesie miasta pozyskanie nowego gmachu, mieszczącego w sobie tak poważną i pożyteczną instytucję, jaką jest Szkoła Zawodowa Żeńska.

Co przeprowadzonej dyskusji, w której zabierali głos pp. Cytryński, dr. Jakimowicz, Panasiek, Lubicz, Suchowiański i Bortnowski — Rada Miejska zasadniczo wyraziła zgodę na oddanie państwowej szkole zawodowej żeńskiej w Grodnie połowę placu miejskiego, położonego przy ul. Aleja 3-go Maja (róg Połudnocy) nadto poleciła Magistratowi opracowanie projektu darowizny i przedłożenie go na następnym posiedzeniu Rady Miejskiej wraz z planem.

Czyn godny naśladowania

Urządnicę Kasy Chorych w Grodnie na odbytem zebraniu w dn. 13 b. m. postanowiwszy udzielać każdego miesiąca z otrzymywanych poborów pewną kwotę (w miarę możliwości) na Żłobek Polski w Grodnie, które to składki przeznaczają na należyte urządzenie „Żłobka” (ustawienie wanny i natrysu do kąpania dzieci, zakup bielizny, łożek, remont budynku i t. d.) złożyli pierwszą składkę za grudzień 34 zł. 50 gr.

Podziękowanie

Inwalidzki Komitet Kwestowy pod protektoratem Marszałka Sejmu M. Rataja zasyła serdeczne podziękowanie Panu Igliekiemu, Kierow-